

ת"פ 61631/03/15 - מדינת ישראל נגד ג ב ר

בית המשפט המחוזי בחיפה
ת"פ 61631-03-15 מדינת ישראל נ' ר(עציר)
בפני כב' השופט אבי לוי
המאשימה
נגד
הנאשם
ג ב ר
מדינת ישראל

גזר דין

הנאשם שלפניי, מר ג ר, הורשע, במסגרת הסדר-טיעון, לאחר תיקון כתב-האישום בביצוע עבירה שעניינה **חבלה חמורה בנסיבות מחמירות**, בניגוד לסעיפים 333 ו-335(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**").

עובדות ההרשעה היו אלו -

המתלונן בתיק זה, מר מ ז (כבן 40) כמו גם הנאשם מתגוררים ב---- ומכירים זה את זה. בתקופה שקדמה לאירוע נשוא כתב-האישום שררה ביניהם מתיחות. ביום 16.3.15 בשעת אחר-צהריים נהג המתלונן בקלנועית ב----; בשלב כלשהו, הוא עצר את הקלנועית בצד הדרך כדי לתקן תקלה. בעודו עוסק בכך, הגיע למקום הנאשם, כשברשותו סכין בעלת להב באורך של 20 ס"מ, **דחף את המתלונן, התקרב אליו כשברשותו הסכין, ביד ימין מאחורי הגב, ודקר את המתלונן בכוח באמצעות הסכין בחזה שמאל. הנאשם אף ניסה לדקרו בשנית בגופו.** המתלונן התגונן על-ידי הרמת אבן והשלכתה לעבר הנאשם, אשר נמלט כתוצאה מכך, מהמקום.

המתלונן, אשר היה פצוע וזב-דם, עצר כלי-רכב, אשר פינהו למרפאה ב---; משם הוא הובהל באמבולנס אל **בית-החולים רמב"ם בחיפה כשהוא מורדם ומונשם בשל הידרדרות נשימתית.** במהלך הנסיעה בוצעה בו החייאה. כתוצאה מהדקירות נגרמו למתלונן **פצע דקירה בחזה משמאל; כן נגרם לו הומוטורקס קטן מצד שמאל, חזה אויר וקריסה נשימתית שבגינם הוא היה בסכנת-חיים. כל אלו הצריכו החייאה וטיפול רפואי דחוף לרבות הכנסת נקז לבית-החזה משמאל. המתלונן אושפז בבית-החולים עד יום 19.3.15 ושחרר להמשך מעקב וטיפול רפואי.**

לא למותר לציין, שתחילה כפר הנאשם באשמה ואף נשמעה עדותו של המתלונן; בהמשך הוגשה חוות-דעת רפואית, שממנה עלה שהוא אינו כשיר לעמוד לדין; אחר-כך, נבדק הנאשם שוב והוגשה חוות-דעת, שממנה עלה שהוא כשיר לעמוד לדין.

טרם חידוש שמיעת הראיות הביאו הצדדים לפניי הסדר-טיעון, שבמסגרתו הודה הנאשם בכתב-האישום, אשר עובדותיו פורטו לעיל והוא הורשע על-סמך הודאתו בעובדותיו.

עוד ראוי לציין, שהנאשם היה עצור בכליאה בגין תיק זה בין הימים 16.3.15 ו-11.5.15, הוחזק במעצר באיזוק

אלקטרוני ובמעצר בית עד יום 10.8.17 (מתוכם 17 חודשים בפיקוח אלקטרוני). ביום 11 אוג' 2017 שב ונעצר במעצר סגור, בו הוא נתון גם בימים אלה.

ראיות התביעה

מטעם התביעה הוגש לפני תדפיס מידע פלילי בעניינו של הנאשם. ממנו למדתי כי הנאשם הורשע בשנת 2000 בעבירה שעניינה תקיפה הגורמת חבלה של ממש (בן זוג) ונדון בגין כך ל-4 חודשי מאסר לריצוי בפועל בעבודות שירות לצד עונש מאסר על תנאי. בשנת 1997 הוא הורשע בעבירות שעניינן איומים והפרת הוראה חוקית; בשנת 1995 בעבירות התעללות בקטין, חבלה חמורה בקטין שהוא אחראי לו, איומים ותקיפה (הוטלו 9 חודשי מאסר) וביצוע עבירות נוספות בשנות ה-80. לא למותר לציין כי כל העבירות הללו (למעט האחרונה) התיישנו זה מכבר.

ראיות ההגנה

מטעם ההגנה הוגשו חוות-הדעת הרפואיות השונות אשר ניתנו בעניינו של הנאשם:

(א) חוות-דעת שניתנה בבי"ח מזור לאחר בדיקה שנערכה ביום 1.3.16; במסגרת בדיקה זו נמצאו חוסר-התמצאות, הפרעות בזכרון, הפרעות בחשיבה האופייניות לתמונה קלינית של דמנציה ומחשבות-יחס כלפי המתלונן. בבדיקת הדמיה נמצאו שינויים ניווניים במוח; בבדיקה קלינית נמצאה ירידה קוגניטיבית ניכרת עם קונפבולציות ופרסברציות "שמפצות" על הפרעות בזכרון וכן נמצאו כאמור מחשבות-יחס כלפי המתלונן. ההמלצה היתה למציאת מסגרת טיפולית מתאימה - בית אבות ומינוי אפטרופוס.

(ב) סיכום התכנסות ועדת אבחון במרכז האבחון בחיפה מיום 23.2.17 ממנו עולה כי קיימים ליקויים משמעותיים בתחום הקו-אורדינציה היוזמוטורית; כי התפיסה והזכרון נמוכים כי הוא אינו מדבר לעניין ומגלה הפרעות קשות בקוגניציה האופייניים לשיטיון. צוין, כי רמת שיתוף פעולה וחומרת ההפרעות הקוגניטיביות ו/או אפשרות להאדרת סימפטומים איננה מאפשרת בדיקה והערכה.

ההערכה הינה כי ייתכן שמדובר בשטיון מה גם שבמשפחה קיימת תורשה וריבוי מקרים של אלצהיימר. הוועדה ציינה שאין באפשרותו כיום לענות על שאלות בית-המשפט ביחס לסוגיית כשירותו לעמוד לדין ובוודאי שלא לגבי אחריות לביצוע המעשה בעת האירוע.

חוות-דעת הוועדה היתה שהוא מתפקד ברמה שאינה מהווה מוגבלות שכלית-התפתחותית. קיימת הנמכה קוגניטיבית מתקדמת לפי המתואר במסמכים, אך לנוכח חומר הרקע שהובא לפני הוועדה עולה כי הוא מצוי ברמה קוגניטיבית גבוהה מזו שהפגין בבדיקה. הדבר עשוי לנבוע מתנודות במסגרת השטיון או מניסיון להאדיר את הסימפטומים. הומלץ על הסתכלות דינמית של מעון נעול בתנאי-אשפוז ל-60 ימים לצורך הסתכלות דינמית מתמשכת והערכה תפקודית בזמן אמת.

(ג) חוות-דעת שניתנה בבי"ח מעלה כרמל לאחר בדיקה בחודש יוני 2017 ובה הודגמה תמונה חד-משמעית של התחזות עם פערים ניכרים בין שיחות שנערכו באורח לא-פורמלי עם אנשי צוות שונים לעומת בדיקות פורמליות יותר. התנהלותו במחלקה לימדה על יכולת קוגניטיבית שמורה ותקינה, בלא עדות לתחלואה נפשית או תהליך שטיוני. אובחנו קווי אישיות מטיפוס די-סוציאלי. נקבע כי הוא מסוגל להבחין בין טוב לרע בין מותר לאסור והוא נמצא אחראי למעשיו. נמצא כי אינו זקוק לטיפול פסיכיאטרי אשפוזי או אמבולטורי וכי מסוכנותו נובעת ממבנה אישיותו ואינה בת-טיפול.

התביעה

בסיכומיה, עמדה באת-כוחה המלומדת של המאשימה על הערך החברתי שנפגע כתוצאה מביצוע העבירה (שלמות גופו של אדם וחייו, זכותו לחיות בלי סיכון) על מידת הפגיעה (העמדת חייו של המתלונן בסכנה של ממש). באת-כוח המאשימה עמדה על כך שמדובר במעשה מתוכנן ומחושב, קר-רוח ונחוש (הנאשם הצטייד בסכין, התקרב אל הנאשם לפתע ותקף אותו פתאום, לא במסגרת קטטה, בלהט הרגע). המעשה נעשה לאור יום ולנגד עיני עוברי אורח והיה נמשך אלמלא תושייתו של המתלונן, אשר התגונן על-ידי זריקת אבן מצדו. הפגיעה הייתה קשה: שתי דקירות במקומות רגישים וצפויה היתה פגיעה קשה מאוד.

עוד עמדה באת-כוח המאשימה על הצורך לנקוט מדיניות של יד קשה במטרה למגר את תופעת הסכינאות.

היא עמדה על כך שהנאשם הבין את מעשיו שכן הוא בגיר, הכשיר לעמוד לדין ויכול היה להימנע, לפיכך, מלבצעו.

מכאן, הציעה באת-כוח המאשימה מתחם עונש הולם העומד על 30-60 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

בתוככי המתחם, עמדה באת-כוח המאשימה על עברו של הנאשם, הכולל 15 הרשעות קודמות בביצוע עבירות אלימות, איומים ואחרות. היא עמדה על כך, שחלק מפרשת התביעה נשמע, כלומר נטילת האחריות לא באה מיד. ההליך הושעה לנוכח חשש שהנאשם לקה במחלת האלצהיימר; משהסתבר לבסוף שהנאשם התחזה כחולה, התמשכות ההליך איננה יכולה להיזקק לזכותו.

לדעתה, אף אין מקום לחרוג ממתחם הענישה לנוכח גילו של הנאשם או לנוכח צרכי שיקום. היא עמדה על כך, שאת המעשה ביצע הנאשם בגיל מבוגר על כל המשמעויות הנובעות מכך (תוך הפעלת כוח פיזי מהותי); וכן על כך, שהנאשם איננו סובל מבעיות בריאותיות אקוטיות המונעות את השמתו מאחורי סורג ובריח.

היא אף הדגישה את העובדה שבין הנאשם לבין המתלונן לא נערך הסכם-"סולחה" כלשהו.

לפיכך, עתרה באת-כוח המאשימה להטיל על הנאשם עונש המצוי ברף העליון של מתחם הענישה, לגזור לו מאסר מותנה ופיצויים לטובת המתלונן בסכום שלא יפחת מ-10,000 ₪.

ההגנה

הסנגור המלומד, עו"ד תומר נווה, טען בפתח סיכומיו ולכל אורכם כי עניין לנו כאן במקרה ייחודי. ייחודו בגילו המתקדם של הנאשם (73) והעובדה שהוא סובל ממחלות שונות וליקויים רפואיים שונים. לפיכך, ראוי לנהוג במקרה זה, לפי הנטען, באורח אינדיבידואלי ולהתאים את העונש לנסיבותיו האישיות המיוחדות. הסנגור עמד על נטילת האחריות המלאה, המקופלת בהודאה באשמה כביטוי לחרטתו הכנה, להבנת הפסול שבמעשיו ולרצונו להשתלב בחזרה בחברה הנורמטיבית בריחוק מן העולם העברייני.

לטענת הסנגור, משהנאשם שלפניו איננו מסוכן לציבור שכן הסתבכותו כאן היא בגדר מעידה חד-פעמית עקב כישלון תודעתי לאחר ניהול אורח-חיים נורמטיבי משך שנים ארוכות, ראוי להטיל עונש אשר לא יגרור את המשך מאסרו של הנאשם מאחורי סורג ובריח.

בהתייחס לנסיבות האירוע ציין הסנגור: מדובר בתגרה ספונטנית ללא תכנון מוקדם; העבירה אינה ברף חומרה גבוה בהתחשב בכך שמצבו הבריאותי של המתלונן היום הוטב; קרבן-העבירה הוא לדעת הסנגור אדם בעייתי אשר פגע בכבודו של הנאשם; הנאשם היה נתון במצוקה נפשית רגעית עת שעשה את שעשה (על רקע העובדה שהמתלונן קיללו ופגע כך בכבודו).

הסנגור עמד על הנסיבות האישיות של הנאשם ועל השפעתן המקילה: העדר עבר פלילי ב-17 השנים האחרונות; שגרת חייו הנורמטיבית אשר כללה עמידה בחובה לפרנס את ששת ילדיו. יותר מכך, הוא סובל מבעיות גופניות ונפשיות.

הסנגור עמד על כך שמאסר יפגע בנאשם קשות הן בריאותית הן חברתית; על כך שילדיו נפגעו מהשמתו במעצר בית תחת פיקוחם (הדבר גרר פגיעה כלכלית קשה); הנאשם שהה במעצר ממש מ-16.3.15 עד 11.5.15, במעצר בפיקוח אלקטרוני 18 חודשים ובמעצר בית מלא 10 חודשים נוספים; כעת הוא עצור עד תום ההליכים החל ביום 11.8.17. ראוי, לטעמו של הסנגור להתחשב בהגבלות חירות אלו עת באים לגזור דינו של הנאשם.

בשל ההליך הפלילי נקלע הנאשם למשבר כלכלי קשה, פרנסתו נפגעה, שמו הטוב נפגע וחירותו נשללה. הוא אף נקלע למצוקה נפשית ממש.

הנאשם הודה במעשים וגילה הבנה ביחס לפסול שבהם; בכך הוא חסך העדת 29 עדי-תביעה. משכתב-האישום תוקן באורח משמעותי במסגרת הסדר-הטיעון, אין לזקוף לחובת הנאשם את עמידתו על זכותו לנהל משפט. הוא מתחרט, הפנים הפסול שבמעשים ומבקש להמשיך חייו בכבוד בריחוק מעולם העבריינות. הוא הביע נכונות לפצות את קרבן העבירה. עוד הפנה הסנגור לכך, שחלף זמן ניכר מאז ביצוע העבירה ועד יום גזירת-הדין (למעלה משנתיים). גם זה שיקול, המצדיק הקלה בעונש, לפי הנטען.

לנוכח המכלול, התבקשתי להטיל על הנאשם עונש מאסר נמוך תוך הסתפקות בתקופת המעצר בכלא ובפיקוח האלקטרוני לצד פיצוי למתלונן ומאסר על תנאי.

הנאשם בדברו האחרון

הנאשם ביקש בדבריו רחמנות בית-המשפט, הפנה לכך שהוא מסכן חולה ומבוגר, וסובל בבית-הסוהר סבל רב.

דין והכרעה

מעשה העבירה שבביצעו הודה והורשע הנאשם שלפניי הוא **חמור**. מדובר כאן במעשה **אלימים**, אשר בוצע **בלא התנרות קודמת** מצדו של המתלונן; מעשה אשר בוצע בעזרת **נשק קר** (סכין בעל להב באורך 20 ס"מ); מעשה-דקירה **לאזור חיוני בגוף** אשר **העמיד את חייו של המתלונן בסכנה** ובפועל כמעט ואכן קיפד את פתיל חייו. כפי שציינה באת-כוח המאשימה בצדק, אין לדעת לאן היה מתגלגל האירוע אלמלא תושייתו של המתלונן, אשר לאחר שנדקק דקירה מסוכנת ידע להניס את הנאשם ע"י השלכת אבן כבדה לעברו. באורח נס, הסתיים האירוע בלא להותיר את המתלונן עם נכות חמורה לכל חייו בין השאר בזכות הטיפול הרפואי הדחוף אשר אותו קיבל בזמן אמת (החייאה שבוצעה בו בדרכו לבית-החולים, החדרת נקז לבית החזה וכמובן הטיפול המסור בארבעת ימי אשפוזו בבית-החולים).

המעשה בוצע בידי נאשם שאינו מן הצעירים, מי שמצבו הגופני איננו מן המשופרים ואשר מצבו הנפשי-קוגניטיבי הועמד בסימן שאלה משך תקופה ארוכה עד שהוכרע, כי הוא כשיר לעמוד לדין והיה שפוי בעת ביצוע המעשה.

ניכנס, אפוא, לתעלה הנורמטיבית, פרי סימן א'1 בפרק ו' בחוק העונשין שעניינו הבניית שיקול-הדעת השיפוטי בגזירת הדין.

כידוע, העיקרון המנחה בענישה הוא שימורו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג העונש המוטל עליו ומידתו. (ראו סעיף 40ב לחוק העונשין).

אין חולק על כך, שעניין לנו כאן במעשה עבירה המהווה 'אירוע אחד' כמשמעו של מונח זה בסעיף 40ג(א) לחוק העונשין.

בבואי לקבוע את מתחם העונש ההולם, את האירוע הנדון כאן, ראוי להתחשב בערך החברתי אשר נפגע כתוצאה ממעשהו של הנאשם, במידת הפגיעה בו ובמדיניות הענישה הנהוגה בכגון דא (סעיף 40ג(א) לחוק העונשין).

הערכים החברתיים, אשר בהם פגע הנאשם במעשיו הם **הערכים היסודיים ביותר, המאפיינים כל חברה אנושית: קדושת החיים, זכותו של אדם לשלמות גופו ולהיות מוגן מפני פגיעה בלתי-חוקרת בגופו ובבריאותו.** מידת הפגיעה בערכים הללו היא **ממשית.** מעשה-הדקירה, שאותו ביצע הנאשם שלפניי הוא חמור; הוא הופנה אל אזור חיוני בגופו של המתלונן והוא העמיד חייו של המתלונן בסכנה. הוא בוצע **בלא קנטור מידי או פרובוקציה מיידית** כלשהי והופנה כלפי מי שלא היה כלל ועיקר ער לכך שהוא מותקף.

מדיניות הענישה בכגון דא מחמירה. בתי-המשפט מתייחסים פעם אחר פעם אל "תת-תרבות הסכין" כדרך לפתור מחלוקות וסכסוכים ועומדים שוב ושוב על כך, שהם רואים זאת כתפקידם לפעול כדי למגר תופעה זו, כאשר הדרך לעשות כן היא ע"י ענישה חמורה מרתיעה וכואבת. על כך, ועל נקודת המוצא המוצעת לצורך קביעת רמת הענישה הנוגעת למעשי אלימות מהסוג בו הורשע הנאשם דכאן, עמד כב' השופט י' דנציגר, במסגרתו של ע"פ 7475/14 **קבהא מהדי נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 25.12.14), בציינו כדלהלן:

" כנקודת מוצא לדיון יש לשוב ולהדגיש כי העבירה שבה הורשע המערער - חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 333 לחוק העונשין ביחד עם סעיף 335(א)(1) לחוק - הינה עבירת אלימות חמורה שהעונש המירבי הקבוע בצידה הינו 14 שנות מאסר בפועל. בפסיקת בית משפט זה ניכרת בשנים האחרונות מגמה ברורה של החמרה בענישה בעבירות אלימות באופן כללי ובעבירת החבלה החמורה בנסיבות מחמירות באופן ספציפי. בית משפט זה ציין לא אחת כי יש להילחם בנגע האלימות שפשט בארצנו וכי תרומתו של בית המשפט למלחמה זו הינה בהטלת עונשים מרתיעים ומשמעותיים שישקפו מסר מרתיע לעבריינים ולחברה כולה. לפיכך נקבע כי ככלל ענישה זו צריכה לכלול רכיב משמעותי של מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח [ראו למשל: ע"פ 5153/13 פלוני נ' מדינת ישראל (13.1.2014) (להלן: עניין פלוני); ע"פ 6971/13 עמרן נ' מדינת ישראל (23.9.2014) (להלן: עניין עמרן); ע"פ 4061/12 בדארנה נ' מדינת ישראל (4.9.2012)]. מעיון בפסיקת בית משפט זה בשנים האחרונות עולה כי קשת הענישה בעבירות אלימות, הנעשות תוך שימוש בנשק קר, היא רחבה ומגוונת, אך היא כוללת ברוב המקרים עונשי מאסר בפועל שנעים בין 18 ל-24 חודשי מאסר בפועל, ככל שהנאשם הודה במסגרת הסדר טיעון [להרחבה ראו סקירת הפסיקה בפסקאות 11-12 בעניין פלוני], ואף עונשי מאסר בפועל המגיעים לארבע שנות מאסר בפועל במקרים חמורים במיוחד. עם זאת, כבכל תחום במשפט הפלילי ניתן למצוא גם מקרים שבהם הענישה חורגת מהאמור לעיל - בין אם לחומרה ובין אם לקולא - בשים לב לנסיבות הספציפיות של כל מקרה ומקרה..."

ובמקום אחר צוין, כי -

"קיים אינטרס ציבורי מובהק וחד משמעי בהרתעת היחיד והרתעת הרבים מפני נקיטה בדרך של כוח ואלימות ליישוב מחלוקות וסכסוכים תוך שימוש בנשק קר. המסר שצריך לצאת מבית משפט זה הוא שחברה מתוקנת אינה יכולה להשלים עם שימוש בסכין לשם פתרון מחלוקות וסכסוכים. יש לשוב ולהדגיש כי זכותו של כל אדם לחיים ולשלמות הגוף היא זכות יסוד מקודשת ואין להתיר לאיש לפגוע בזכות זו" (ע"פ 3573/08 **עוואדרה נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 13.4.2010)).

על מנת לשרטט כדבעי את מתחם העונש ההולם בעניינו של הנאשם, עיינתי בפסיקה רחבה העוסקת בעבירת החבלה החמורה, בנסיבות מחמירות. כאן המקום לציין, כפי שצוין לעיל, כי אכן מדיניות הענישה הנהוגה במקרים אלו הינה מגוונת ותלויה ב**נסיבותיו** של כל מקרה ומקרה (ראו לעניין זה גם: ע"פ 6310/14 **פלוני נ' מדינת ישראל**, ניתן ביום 16.6.15).

כך למשל, בפרשה שנדונה במסגרת ע"פ 8711/09 **פייסל יאסין נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 28.6.10) דחה בית המשפט העליון ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה, במסגרתו הושת על המערער עונש מאסר **בן 33 חודשים לריצוי בפועל**. עונש זה הוטל על המערער בגין ביצועה של עבירה שעניינה **חבלה חמורה בנסיבות מחמירות** לפי סעיפים 333 ו-335(א)(1) לחוק העונשין. עובדות מקרה זה לימדו, עת עבר המתלונן (בן דודו של המערער) את הכביש הסמוך לחנותו של המערער שבכפר עראבה, החל המערער לקללו. בתגובה, ניגש המתלונן למערער בכדי לברר את פשר הדברים. משהתקרב המתלונן למערער, שלף המערער בפתאומיות סכין ודקר את המתלונן בגבו התחתון במותן השמאלית. כתוצאה מהדקירה המתלונן הובהל לבית החולים לשם קבלת טיפול רפואי, שם אובחן כסובל מחתך במותן שמאל וקרע בכליה השמאלית. המתלונן נותח ואושפז בבית החולים במשך שמונה ימים.

בפרשה שנדונה במסגרת ע"פ 8991/10 **יעקב מכבי נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 17.5.15) דחה בית המשפט העליון ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב, במסגרתו הושת על המערער (לאחר ניהול הליך הוכחות) עונש מאסר **בן 36 חודשים לריצוי בפועל**. עונש זה הוטל על המערער (בעל עבר פלילי) בגין ביצועה של עבירה שעניינה **חבלה חמורה בנסיבות מחמירות** לפי סעיפים 333 ו-335(א)(1) לחוק העונשין. עובדות מקרה זה לימדו, כי המערער ביקש להיכנס למקום עבודתו בחברה להפצת עיתונים ודפק בידיו על שמשת החלון של עמדת השומר אך זה סירב להכניסו. זמן קצר לאחר מכן הגיע למקום מנהל העבודה. או אז פתח השומר את השער החשמלי ואפשר למנהל ולמערער להיכנס אל מקום העבודה. בשלב זה יצא השומר מעמדתו ובינו לבין המערער התפתחו חילופי דברים קשים שבסיומם חבט המערער בפניו של השומר באמצעות קסדת האופנוע שלו. מעוצמת המכה השתטח השומר על הרצפה ואיבד את הכרתו, ומספר שעות לאחר מכן הוא הובהל לבית החולים כשהוא סובל מנפיחות בפניו ובעינו ומקיא דם. בבית החולים אובחנו שברים בפניו והוא אושפז למשך חמישה ימים.

בפרשה נוספת שנדונה במסגרת ע"פ 7475/14 **קבהא מהדי נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 25.12.14) קיבל בית המשפט העליון ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה, במסגרתו הושת על המערער עונש מאסר **בן 24 חודשים לריצוי בפועל**. עונש זה הוטל על המערער בגין ביצועה, על פי הודאתו, של עבירה שעניינה **חבלה חמורה בנסיבות מחמירות** לפי סעיפים 333 ו-335(א)(1) לחוק העונשין. עובדות מקרה זה לימדו, כי בין המערער למתלונן התפתח ויכוח בעקבות עקיפת רכבו של המערער בידי רכבו של המתלונן. בהמשך לכך, המערער יצא מרכבו, פתח את דלת הנהג ודרש לדעת מדוע המתלונן עקף אותו. המתלונן השיב כי לא שם לב ויצא מרכבו. בשלב זה דחף המערער את המתלונן, ואז החלו דחיפות הדדיות בין השניים, עד אשר הגיעו אנשים נוספים והפרידו ביניהם. בהמשך, ולאחר שהמתלונן התקדם מעט בפקק, הגיח המערער מצדו של הנהג, כשברשותו כלי עבודה ממתכת, והיכה באמצעותו את

המתלונן מספר פעמים בפניו. לאחר מכן, הגיע עובר אורח ופינה את המתלונן לקבלת עזרה ראשונה. כתוצאה ממעשיו של המערער נשברו למתלונן שלוש שיניים, ואף נגרם לו חתך בשפתו העליונה שנדרשו תשעה תפרים על מנת לאחותו. בית המשפט העליון כאמור קיבל את הערעור והעמיד את עונשו של המערער על **20 חודשי מאסר לריצוי בפועל**. צוין, כי בפרק הזמן שחלף ממועד ביצוע העבירה - למעלה מארבע וחצי שנים - המערער ניהל אורח חיים נורמטיבי ולא הייתה לו מעורבות פלילית כלשהי. כמו כן, התחשב בית המשפט העליון בתסקיר שירות המבחן שהוגש במסגרת הערעור, שהעיד על שינוי חיובי שחל בגישתו ובדרך חייו של המערער בפרק זמן זה.

בפרשה שנדונה במסגרת ע"פ 935/14 **איגור אוסטרוביץ נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 30.11.14) דחה בית המשפט העליון ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה, במסגרתו הושת על המערער עונש מאסר **בן 50 חודשים לריצוי בפועל**. עונש זה הוטל על המערער (בעל עבר פלילי) בגין ביצועה, על פי הודאתו, של עבירה שעניינה **חבלה חמורה בנסיבות מחמירות** לפי סעיפים 333 ו-335(א)(1) לחוק העונשין. עובדות מקרה זה לימדו, כי המערער הגיע לבית אביו בצוותא חדא עם המתלונן, חברתו של המתלונן ואחיו. במהלך ארוחת הערב, בה הוגשו משקאות אלכוהוליים, התפתח דין ודברים בין המערער לבין המתלונן. המערער שלף שני סכיני מטבח שהיו חבויים מתחת לחולצתו והטיח במתלונן שלא 'יתחיל איתו'. בשלב מסוים נכנס המתלונן לבית וקרא לחברתו, או אז תקף המערער את המתלונן בסכין מטבח וגרם לו לחתכים ביד ובכתף שמאל. המתלונן פנה לברוח מהמקום, אך המערער דקר אותו שוב, דקירה עמוקה, בשכם.

בפרשה נוספת, שנדונה במסגרת ע"פ 379/15 **אגינצ'ה לוי נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 26.7.15), דחה בית המשפט העליון ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע, במסגרתו הושת על המערער עונש מאסר **בן 30 חודשים לריצוי בפועל**. עונש זה הוטל על המערער (בעל עבר פלילי) בגין ביצועה, על פי הודאתו, של עבירה שעניינה **חבלה חמורה בנסיבות מחמירות** לפי סעיפים 333 ו-335(א)(1) לחוק העונשין. עובדות מקרה זה לימדו, כי עת נכחו בבית הקפה, התפתח ויכוח בין המערער לבין המתלונן שבמהלכו עמדו השניים זה מול זה ואחזו זה בצווארון חולצתו של האחר. נוכחים במקום הפרידו בין הניצים, וכך שב כל אחד מהם למקומו. זמן קצר לאחר מכן, המערער הרים בידו בקבוק בירה מלא בחלקו, התקרב אל המתלונן והטיח את הבקבוק בחוזקה בפניו של המתלונן. כתוצאה מן המעשה, נשבר הבקבוק והמתלונן נפצע בפניו ודימם. בהמשך הופנה המתלונן לקבלת טיפול רפואי בבית החולים "ברזילי" באשקלון, שם אובחנו אצלו חתך ושבר קומפלקס זיגומטי בארובת עין שמאל עם שקיעת הקשת הזיגומטית, וקושי בפתיחת הפה.

(לפסיקה נוספת, ראו: ע"פ 6310/14 **פלוני נ' מדינת ישראל**, ניתן ביום 16.6.15; ע"פ 6484/14 **תלחמי נ' מדינת ישראל**, ניתן 6.12.15).

כעת, הגיעה השעה לבחון את נסיבותיו הקונקרטיים של האירוע לצורך קביעת מתחם העונש ההולם, או בלשון **סעיף 40ט לחוק העונשין - "הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה"**.

מוכן אני להניח לטובת הנאשם **שלא תכנן** מבעוד מועד לדקור את המתלונן, שכן האמור במפגש אקראי בין השניים ברחובה של עיר. דא עקא, שאין ניתן לקבל מעשים של שליפת סכין בעלת להב כה ארוך; דחיפתו של המתלונן; דקירתו בכוח; וניסיון לדקרו בשנית - בהעדר כל פרובוקציה מצדו של המתלונן - כמעשים ספונטניים ורגעיים אשר בוצעו בלהט הרגע.

הנאשם ביצע את המעשה בעצמו ולבדו מטעמיו שלו ועל רקע סכסוך בינו לבין המתלונן.

הנזק, העלול היה להיגרם פועל יוצא של מעשה העבירה הוא חמור ביותר ואכן, אלמלא הטיפול הרפואי המהיר והיעיל שלו זכה עלול היה לסכן את חייו של המתלונן ממש.

בפועל, גרם הנאשם למתלונן נזק ממשי אף כי לא הובאו לפניו ראיות לכך שמדובר בנזק בעל אופי צמית.

הנאשם עשה את שעשה על רקע 'מתח' ששרר בינו לבין המתלונן וכחלק מדרכו 'ליישב' את הסכסוך ביניהם.

הנאשם הבין את שעשה ויכול היה להימנע מביצוע המעשה. בהקשר זה ראוי להתייחס לנפקותן של חוות-הדעת הרפואיות אשר הוצגו לפניו בעניינו של הנאשם. הצדדים הביאו לפניו הסכמה ברורה שלפיה הנאשם כשיר לעמוד לדין והיה אחראי למעשיו עת ביצעם.

מתוך בחינה של כל האמור בכל חוות-הדעת המונחות לפניו, ומתוך הסתכלות בהן באספקלריית המשפט הפלילי, מוכן אני להניח לטובת הנאשם כי עקב שינויים ניווניים אשר חלו במוחו (ואשר אובחנו במסגרת בדיקות הדמייה שנערכו לו בבית-חולים מזור במרץ 2016), **נמצאה אצלו ירידה קוגניטיבית מסוימת**, (אף כי לא דרמטית); ירידה קוגניטיבית זו השפיעה על יכולתו להפעיל עכבות אפקטיביות ועל רקע מבנה אישיותו הבעייתי (אשר אובחן בחוות-הדעת אשר הוכנה בבית-החולים "מעלה הכרמל") הנמכת העכבות הביאה לבסוף להוצאה לפועל של מעשה התקיפה משולחת-הרסן, אשר בגינה נותן הוא את הדין כעת.

ידגש, עם זאת: **אינני מוכן לקבוע, על-סמך החומר הרפואי, שהנאשם היה חסר יכולת של ממש להימנע מביצוע העבירה או שיכולתו להבין את הפסול שבמעשיו נפגעה פגיעה משמעותית.**

אין, אפוא, לקבוע שהמעשה בוצע מתוך סייג לאחריות הפלילית שעניינו אי-שפיות הדעת (סעיף 34 לחוק העונשין) או בקרבה רבה לאותו סייג. הפגיעה האורגנית ביכולת לעכב את ההתנהגות **קיימת** אף כי, כאמור, **איננה דרמטית.**

המעשה בוצע באלימות רבה ובאכזריות, אשר באה לידי ביטוי באופיו של המעשה ובדרך ביצועו.

מכלול האמור לעיל, אופי הערכים החברתיים שנפגעו, מידת הפגיעה בהם, מדיניות הענישה והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה חייבו לטעמי, בקביעת מתחם עונש הולם לזה לזה שהציעה באת-כוח המאשימה. עם זאת, ההתחשבות ביכולתו הפגועה, במידת-מה, של הנאשם לשלוט במעשיו ולעכבם מביאה אותי לאמץ מתחם עונש הולם **הנע בין 22 לבין 48 חודשי מאסר לריצוי בפועל** לצד עונש מאסר על תנאי ופיצויים לטובת המתלונן.

קביעת העונש המתאים לנאשם

בשלב זה, ולאחר קביעת מתחם העונש ההולם ראוי לקבוע את עונשו של הנאשם בתוככי המתחם או מחוצה לו (במקרים הראויים) מתוך התחשבות בנסיבותיו האישיות של הנאשם, הללו **שאינן** קשורות בביצוע העבירה (סעיף 40א לחוק העונשין).

אומר מיד, אני דוחה מכל וכל את עתירת הסנגור לחרוג לקולה ממתחם הענישה מטעמים של שיקום (סעיף 40ד(א) לחוק העונשין). **לא הובא לפניו ולו בדל של ראיה המלמד, כי הנאשם שלפניו השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם.** גילו המבוגר, מצבו הרפואי והפסיכיאטרי הם שיקולים חשובים בגזירת העונש; דא עקא, שאין הם כשלעצמם

מצדיקים סטייה ממתחם העונש ההולם.

אין ספק, שעונש מאסר ממושך יפגע פגיעה קשה בנאשם, בפרט לנוכח גילו ומצבו הרפואי. עניין לנו באדם כבן 73, בעל אורחות-חיים נורמטיביים בשנים האחרונות, הסובל מבעיות גופניות ונפשיות כאחת; שמעתי בדבריו האחרונים לפני את מידת הסבל בו הוא נתון במעצר וקיבלתי דברים אלו כאמינים.

עונש מאסר פוגע גם במשפחתו של נאשם. בניו מלווים אותו בהליכים המשפטיים מזה שנים וחודשים ארוכים. הם נאלצו לפקח עליו חודשים ארוכים בביתו כשהיה נתון בפיקוח אלקטרוני וב"מעצר בית". הם הוליכוהו לבדיקות השונות ובוודאי שמצוקת אביהם בכלאו נתנה בהם אותותיהם. כתוצאה ממעצרו נפגעו עסקיו של הנאשם והוא נקלע לחובות. **הנאשם נטל אמנם אחריות על מעשיו, אך הדבר נעשה בשלב מאוחר ורק לאחר שהמתלונן העיד במשפטו.** הנאשם הביע רצון לפצות את המתלונן ואף הסכים לשלם מראש סך של 10,000 ₪ כפיצוי למתלונן מתוך כספי הפיקדון, אשר הופקדו לצורך שחרורו מהמעצר.

אין ניתן להתעלם כליל מעברו של הנאשם, אך בהתחשב בכך שהרשעתו האחרונה הייתה יותר מ-15 שנים לפני מועד ביצוע העבירה, משקלו בקביעת העונש איננו רב. **למצבו הרפואי והנפשי בהחלט ייודע גם כן משקל בעת גזירת דינו.**

חלפה תקופה ארוכה מאז ביצוע המעשים. זהו נתון שצריך להינטל בחשבון לזכות הנאשם. דא עקא, שהתמשכות ההליכים נגרמו גם נוכח התנהגותו של הנאשם.

לנוכח מכלול הנתונים הנ"ל, סברתי שראוי להטיל על הנאשם עונש בן 30 חודשי מאסר לריצוי בפועל (לצד עונשי מאסר על-תנאי ופיצויים). עם זאת, בשים לב **ומתוך התחשבות בכך שהנאשם שהה במעצר בפיקוח אלקטרוני** תקופה ארוכה מאוד (ראו לעניין זה: ע"פ 7768/15 פלוני נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 20.4.16), ובמעצר בית תקופה נוספת (תקופות אלו כמובן אינן מנוכות מעונש מאסר בפועל המוטל), מצאתי לנכון להטיל עליו עונשים כדלקמן -

א. 22 חודשי מאסר לריצוי בפועל בניכוי תקופות מעצרו הסגור.

ב. 18 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים שלא יעברו עבירה מסוג פשע שיש בה יסוד של אלימות.

ג. 9 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור במשך 3 שנים עבירת אלימות מסוג עוון למעט תגרה.

ד. 50,000 ₪ פיצויים לטובת המתלונן. 10,000 ₪ מתוך סכום זה יינטלו מתוך הסכום שאותו הפקיד הנאשם לצורך שחרורו מן המעצר. היתרה תשולם ב-10 תשלומים שווים החל ביום 1.1.18.

זכות ערעור כחוק.

ניתן היום, י"א חשוון תשע"ח, 31 אוקטובר 2017.